

5. MESLEK GURUBU

UN ve ÇELTİK SANAYİ MESLEK GURUBU İLE İLGİLİ FİRE VE ZAYİAT ORANLARI

(03 Mart 2009 tarih, 2009–2012/08 sayılı Yönetim Kurulu kararı)

Un Sanayinde fire ve zayıat oranları:

24.06.1995 tarih ve 560 sayılı Gıdaların üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine dair kanun hükmünde kararname ile 16 Kasım 1997 tarih ve 23172 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanan Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliği ve her ikisine bağlı mevzuat ve tebliğlere uyulmak suretiyle un fabrikaları ve değirmenlerde üretilen özel amaçlı ve ekmeklik unların imalatında kullanılan buğday analiz ve fire oranı **%7**’dir.

**Depolama Esnasında, Mekanik Nakillerde Ve Kantar Farkından Doğan Kayıp	% 2
** Ön temizleme Esnasında Verilen Kayıp	% 2,5
(Buğdayı tireme çukuruna dökülüp kuru buğday silolarına çekene kadar oluşan kayıplar bunlar ot, saman, bit yenikli dane, yabancı tohumlar, toz, toprak)	
***Yıkama, Kuru Temizleme ve değirmende öğütme esnasında Verilen Kayıplar	% 2,5
(Kırık buğday ve pnömatik değirmen kayıpları)	

Verilen firelerin % 2’si kadar iktisadi değer taşıyabilir.

Örnek İle Açıklarsak:

100	Kg	Buğday
<u>7</u>	Kg	Analiz Ve Fire
93	Kg	Temiz Buğday Elde Edilir
<u>1,4</u>	Kg	Tavlamada Vezin Artışı (93 X %1,5 = 1,40)
94,40	Kg	Öğütmeye Girecek Randıman Hesabına Esas Alınacak Buğday Miktarı

Buna Göre Un İmalinde

94,40	Un+Tali Ürünler (Ekstra Altı+Bonkalite+Razmol+Kepek)
<u>22,6</u>	Kepek+Razmol (Öğütülen Malın %23-25 Kadarı Kepek Ve Razmol dür)
71,8	Kg (Un + Ekstra Altı + Bonkalite dir.)

Bisküvi türü unların imalatında kullanılan buğdaylardan dolayı kepek miktarı bir miktar daha fazla çıkar Netice olarak unun miktarı buğdayın kül nispetine buğdayın cinsine ve öğütme diyagramına bağlı olarak değişiklik gösterir.

Yeni un kodeksine göre unlar Özel amaçlı ve ekmeklik olmak üzere iki gruba ayrılmıştır. Ekmeklik unlar tip 550 tip 650 ve tip 850 olmuştur bunlardan

5. MESLEK GURUBU

UN ve ÇELTİK SANAYİ MESLEK GURUBU İLE İLGİLİ FİRE VE ZAYİAT ORANLARI

TİP 550 KÜL MAX %0,55 (kuru maddede)

TİP 650 KÜL MAX %0,65 (kuru maddede)

TİP 850 KÜL MAX %0,85 (kuru maddede) dir.

Özel amaçlı unlar ise baklavalık böreklik pastalık bisküvilik yufkalık v.b. isimler adı altında etiket bilgilerinde küllük ve protein değerleri yazılarak un kodeksine uygun şekilde üretimleri yapılacaktır.

Un kodeksinde belirtilen küllük değerlerinin tutturulması ekstra altı ve bonkalite gibi tali ürünlerin ayrılmasıyla sağlanacaktır. **Elde edilecek un ve tali ürünler (ekstra altı ve bonkalite gibi nispetler) sabit değildir.**

Özel amaçlı unlarda bu değışkenlik çok daha farklı seyreder.

ÖZET:

Fabrikaların mubayaa ettiği buğdaylardan %7 oranında analiz ve fire düşölür bulunan kilograma %1,5 tav payı ilave edilir. Böylece elde edilen ağırlıktan (%23 ile 25) kepek ve razmol ayrılır. Geriye kalan kısımdan ekstra altı ve Bonkalite gibi tali ürünleri ayırarak un kodeksinde belirtilen şartlar yerine getirilir ve piyasaya sunulur.